

До Председателя
на Научното жури, определено със
Заповед № РД-06-166/29.01.2018 г.
на Ректора на ИУ – Варна

СТ А Н О В И Щ Е

на

дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен
„доктор” по професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма
„Индустириален бизнес“

Автор на становището: Проф. д-р Любчо Варамезов, катедра
„Индустириален бизнес и предприемачество” при СА „Д. А. Ценов” – Свищов

Автор на дисертационния труд: Цанко Валентинов Иванов, редовен
докторант към катедра „Индустириален бизнес” при Икономически университет -
Варна

**Тема на дисертационния труд: „Модел на система за активна
корпоративна сигурност в индустриалните предприятия в Република
България”**

Основание за написване на становището: Заповед № РД-06-166/29.01.18 г.
на Ректора на ИУ - Варна, с която е утвърден съставът на Научното жури, както и
решение на Научното жури на своето първо заседание, проведено на 31.01.2018 г.

I. Общо представяне на дисертационния труд

Предмет на изследване на предложения за оценка дисертационен труд са
„реални и потенциални заплахи за индустриалните предприятия, на чиято база да се
внедри концепцията за активната корпоративна сигурност.“ Общият обем на
дисертационния труд е 230 стр. и включва съдържание, използвани съкращения,

увод, четири основни части (глави I, II, III и IV), заключение, използвана литература и приложения. Обемът отговаря на и дори надхвърля общоприетите изисквания за обем на подобен род научно изследване. Основните части на дисертационния труд са взаимно свързани и разработени в логическа последователност. В текста са включени голям брой фигури (31 бр.) и таблици (50 бр.). Докторантът е посочил общо 120 броя използвани източници, свързани с темата на дисертационния труд, от които 70 са на английски и руски език, както и 29 юридически и статистически документи и 15 електронни страници. В края на дисертационния труд, на 21 страници, са поместени приложения, като по този начин се олекотява изложението в основните части.

Сполучливата формулировка на темата на дисертационния труд улеснява неговото структуриране и развитие на идеите на докторанта. Методологията на научното изследване включва традиционни, широкоприлагани в научноизследователската дейност научни подходи и методи (системен и исторически подход, метод на анализа и синтеза, на индукцията и дедукцията, различни методи за емпирично изследване, статистически методи за обработка на събраната информация и др.).

Дисертационният труд съдържа научни и научноприложни резултати, за които ще стане по-късно реч, и е доказателство за притежаваните от автора теоретични знания и способности за провеждане на самостоятелни научни изследвания. Неговият вид и обем отговарят на изискванията на чл. 27, ал. 2 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България.

II. Преценка на структурата и съдържанието на дисертационния труд

Светът става все по-несигурен, а заплахите от външната и вътрешната среда – все по-многобройни, разнообразни и трудни за идентифициране. Неглижирането на проблема за корпоративната сигурност може да доведе до изтичане на ценна информация, увеличаване на инцидентите, напускане на ключови служители, кражби на имущество и др. негативни резултати, които в крайна сметка отслабват

позициите на предприятието и намаляват неговата конкурентна способност. Нещо повече, подценяването на този проблем може да доведе до пробиви в националната сигурност с всички произтичащи от това негативи. В този смисъл темата за сигурността, както на национално, така и на корпоративно ниво, се откроява с нарастващи актуалност, научна и практическа значимост. Сигурността, вкл. и на бизнес единиците, може да се управлява. Всъщност, макар и да не е заявено от автора, неговият дисертационен труд е посветен именно на управлението на корпоративната сигурност и това ясно личи в увода, при формулирането на изследователския проблем, предмета, целта и тезата на изследването – говори се за „идентифициране на заплахите“, „разработване на методически инструментариум за анализ и оценка на реални и потенциални заплахи“, „изграждане на модел за активна корпоративна сигурност“, „изграждане и внедряване на надеждна интегрирана система за активна корпоративна сигурност“ и др. аспекти на управлението на сигурността. В допълнение, избраната тема е дисертабилна и позволява на докторанта да разгърне своя безспорен изследователски потенциал.

Авторът е избрал структура на дисертационния труд с четири основни части. Във **увода** той обосновава актуалността на темата, дефинира обекта на изследване и посочва мотивите за неговия избор – в химическата индустрия се наблюдават някои от най-сериозните инциденти, аварии и катастрофи; в нея непрекъснато се инвестира в нови продукти, технологии, информационни системи и др., които се нуждаят от надеждна защита. Изследователският проблем, предмета, целта и задачите на изследването са сполучливо формулирани. Тезата, която се застъпва, е че на основата на правилното идентифициране на реални и потенциални заплахи от външната и вътрешната среда на индустриалните предприятия може да се изгради и внедри надеждна интегрирана система за активна корпоративна сигурност. Изведени са и някои обективни ограничения, които очертават концептуалната рамка на цялостното научно изследване.

Глава **първа** има подчертано теоретичен характер. Авторът последователно прави преглед на сигурността, критичен анализ на вижданията на различните ав-

тори, български и чуждестранни, за същността и основните концепции за корпоративна сигурност и извежда собствени дефиниции, вкл. и на активната корпоративна сигурност, съобразена с ключовите елементи, включени в предложението от него модел на система за активна корпоративна сигурност. Както ще отбележа после, авторите дефиниции имат характер на научни приноси. Оценявам като правилен подхода на докторанта във **втора** глава да разгледа първо спецификата на обекта на изследване, тъй като тя оказва влияние върху избора на методическия инструментариум, който той ще използва, за да анализира и оцени реалните и потенциалните заплахи пред проучваните предприятия. Глава **трета** е с аналитичен и оценъчен характер. Докторантът анализира и оценява резултатите от проведеното анкетно проучване, както и значимостта на факторите от външната и вътрешната среда на предприятията от химическата индустрия. В **четвърта** глава докторантът обосновава необходимостта от функциониране на система за активна корпоративна сигурност и структурира процеса на нейното изграждане. Оценявам високо разработения от него модел на система за активна корпоративна сигурност, позволяващ практическото му адаптиране към спецификата на различните размерни групи предприятия.

В **заключението** на дисертационния труд докторантът прави обобщение на постигнатите резултати, които потвърждават формулираната основна изследователска теза. Изследователските задачи веднъж вече са изведени в увода и не е необходимо тяхното припомняне в заключението.

При разработването на дисертационния труд авторът е спазил правилата на научната етика. Литературните източници са цитирани коректно.

Заедно с дисертационния труд Цанко Иванов е представил, според изискванията, и автореферат. Той е разработен съгласно обичайната практика, синтезирано и достоверно отразява постиженията на дисертационния труд и съдържа справка за научните и научно-приложните приноси.

По дисертационния труд Цанко Иванов е представил и списък с публикации, който включва общо 4 заглавия (две статии и два доклада), като всички са само-

стоятелни разработки. С това той напълно отговаря на изискванията на чл. 35, ал.1, т.5 от ПУРПНСЗАД в ИУ – Варна. Публикациите са свързани с темата на дисертационния труд и отразяват отделни важни аспекти от работата върху нея. Представянето на отделни части от дисертационния труд на различни форуми у нас допринася за тяхното разпространение сред академичната общност и заинтересованите специалисти от практиката. Докторантът не е дал информация за цитиране на резултати от неговите изследвания от други автори. Това в определена степен е разбираемо, тъй като всичките му научни постижения са публикувани през последните 1-2 години.

Структурата и съдържанието на дисертационния труд на докторант Цанко Иванов съответстват на изискванията на чл.34, ал.2 и ал.3 от Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени в ИУ – Варна.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Съгласно чл.27, ал.1 от ППЗРАСРБ дисертационният труд трябва да съдържа научни или научноприложни резултати, които представляват оригинален принос в науката. В представения за рецензиране дисертационен труд се открояват следните приноси, имащи чисто теоретичен или теоретико-приложен характер:

Първо, обогатени са редица теоретични постановки в областта на корпоративната сигурност и са изведени собствени дефиниции на активната корпоративна сигурност и на системата за активна корпоративна сигурност.

Второ, разработен е методически инструментариум за оценка на реални и потенциални заплахи пред индустриалните предприятия, приложим във всички индустриални сектори.

Трето, въз основа на изградената от автора методика е проучено нивото на сигурност в химическите предприятия и са изведени основните заплахи пред тяхното функциониране.

Четвърто, разработен е модел на система за активна корпоративна сигурност, позволяващ адаптирането му към различни по размер индустриални предприятия.

Макар да не са посочени доказателства към настоящия момент, авторът на становището, отчитайки по-горе посочените приноси и качествата на дисертационния труд, е убеден, че в бъдеще научните постижения на докторанта ще намерят отзвук и признание в специализираната научна литература и практиката.

IV. Коментари и въпроси по дисертационния труд

Общата ми оценка за качествата на дисертационния труд е много висока. Това е оригинална разработка по един актуален и значим както за индустриалните предприятия, така и за националната сигурност проблем. Нямам сериозни критични бележки, но си позволявам да направя някои коментари и да задам следните въпроси:

1) Кои са измеренията на сигурността, тъй като този въпрос не е изяснен добре в т.1.2.2. „Измерения на сигурността“, в която по-скоро се разглеждат различните нива на сигурността и се класифицира, въз основа на различни признаци, системата за активна корпоративна сигурност.

2) Над половината (54%) от анкетираните предприятия посочват, че притежават изградена интегрирана система за сигурност (с.133), като при по-голямата част от тях (52,4%) тази система е собствена. Не е ли притеснителен фактът, че едва 3% от респондентите работят в тази система, т.е. в сферата на корпоративната сигурност (с.139)? Можем ли да приемем за достоверни отговорите на останалите 97%, тъй като те, предполага се, не познават или слабо познават системата за корпоративна сигурност?

3) Споделям напълно позицията на докторанта, че изграждането на собствена система за сигурност е възможно само за големи и някои средни по размер предприятия (с.181), а при микро и малките предприятия осигуряването на сигурността чрез изграждане на разгърнатата система би било изключително трудно

(с.186). Какви рискове крие обаче наемането на външна специализирана компания, която да осигурява корпоративната сигурност (при големите предприятия) или използването на външен консултант (при микро и малките предприятия)?

4) Корпоративната и националната сигурност безспорно са взаимно свързани и зависими. Възможно ли е, и в кои случаи, между тези две нива на сигурността да възникнат противоречия и дори конфликти?

V. Обобщено заключение и становище

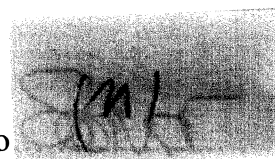
Представеният за рецензиране дисертационен труд на тема „Модел на система за активна корпоративна сигурност в индустриалните предприятия в Република България” е оригинално научно изследване, със значими за теорията и практиката резултати.

Считам, че представеният от докторант Цанко Валентинов Иванов дисертационен труд по своя обем, структура, актуалност, научна стойност и практическа значимост отговаря на изискванията на ЗРАСРБ за присъждане на образователната и научна степен „доктор”. Всичко това ми дава достатъчни основания да заявя своя **положителен** вот и да предложа на уважаемите членове на научното жури да подкрепят присъждането на образователната и научна степен „доктор” на Цанко Валентинов Иванов по професионално направление 3.8. Икономика.

Свищов,
26.02.2018.

Изготвил становището

(проф. д-р Л. Варамезов)

СТ А Н О В И Щ Е

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ ВАРНА

Вх. № 2220 - 159 / 09.03.2018г.

От: доц. д-р Радко Асенов Радев

УНСС - София,

професионално направление 3.8. Икономика,

научна специалност 05.02.18 Икономика и управление (индустрия),

член на Научното жури със заповед № РД - 06-166/29.01.2018 г.

на Ректора на Икономически университет – Варна

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Индустириален бизнес“ в Икономически университет – Варна.

Автор на дисертационния труд: Цанко Валентинов Иванов

Тема на дисертационния труд: Модел на система за активна корпоративна сигурност на индустриалните предприятия в Република България

Докторант Цанко Валентинов Иванов се е обучавал по докторска програма „Индустириален бизнес“ към катедра „Индустириален бизнес“ на Икономически университет – Варна, съгласно Заповед на Ректора на Икономически университет – Варна № РД – 17-528/30.01.2015 г. Обучението е осъществено в редовна докторантура през периода 02.02.2015 г. – 25.01.2018 г.

I. Обща характеристика на дисертационния труд.

Дисертационният труд е в общ обем от 230 страници, като в структурно отношение е оформен в увод, четири глави, заключение, списък на използваната литература, включващ 149 заглавия и 4 приложения.

Дисертацията, която е посветена на темата за активната сигурност на индустриалните фирми, разглежда актуален и значим проблем. Той е от изключително важно значение както за управленската теория, така и за практиката. В условията на динамично променяща се среда, глоболизиращ се бизнес и проникване на информационните технологии в дейността индустриалните фирми, активната корпоративна сигурност се превръща във важен управленски проблем. Фокусирането на мениджърите върху въпросите, които касаят корпоративната сигурност осигуряват стабилност в краткосрочен и дългосрочен план. Тя способства за предприемане на превантивни действия както по отношение на външните, така и по отношение на вътрешните рискове. Поради тази причина въпросите, които касаят корпоративната сигурност, не трябва да се приемат като „номинално“ задължение на мениджърите, а

като техен „реален“ ангажимент. Това е така, защото един успешно функциониращ бизнес модел може да бъде „обезсмислен“ от външна намеса в работата на фирмата или от вътрешен „пробив“. Тези заплахи определят ключовото значение на активната вътрешна сигурност за всяка индустриална фирма.

Съсредоточаването върху изучаване и изследване на въпросите, които касаят фирмената сигурност от системна гледна точка е „благодатна“ почва за изявяване на изследователския талант на един млад научен работник. Въпреки че този въпрос е предмет на внимание и на учени, и на практики, са налице нерешени проблеми, на които може да се намери решение чрез провеждане на едно състоятелно проучване. В този контекст е обоснованият изследователски интерес на докторанта към активната корпоративна сигурност.

Като важно достойнство на дисертационния труд може да се посочи, че се „третира“ въпросите, които касаят активната корпоративна сигурност в индустриалните предприятия. В тази връзка се извършва задълбочено литературно проучване, провежда се емпирично изследване и се предлага модел за активното управление на корпоративна сигурност. С оглед на това считам, че авторът на дисертационния труд много правилно фокусира своето внимание върху релацията „планиране - сигурност“. От една страна планирането, като управленска функция се разглежда като необходима предпоставка за проектиране и осъществяването на активна система на корпоративна сигурност. В този смисъл на корпоративната сигурност се отрежда място на важна функционална област и структурно звено в индустриалните фирми. От друга страна това я превръща във важен елемент от бизнес стратегията и основна предпоставка за успешното функциониране на индустриалните предприятия в съвременните условия. В този контекст е налице основание да се заключи, че съчетаването на обекта, предмета и целта на изследването дават широки възможности за внедряване на получените резултати в управленската практика на индустриалните фирми в България..

Дефинираните изследователски задачи намират отражение в разгръщането им в структурно и съдържателно отношение в рамките на дисертационния труд чрез логически издържано и правилно подредено изложение, структурирано в четири взаимосвързани глави.

Резултатите, които са постигнати от докторанта в **първа глава** са доказателство за неговата способност да извършва критичен анализ на литературните и изследователските достижения в областта на корпоративната сигурност; умението му да извежда и аргументира собствени позиции по свързаните с нея концепции, методи, подходи и елементи. Обстойно са разгледани и анализирани концепциите за

корпоративна сигурност, елементите на системата за активна сигурност и връзката на сигурността и планирането, като основна управленска функция.

Глава втора има изцяло методически характер, като се предлага методическа рамка за изследване на активната корпоративна сигурност. В нейния обхват попада извеждането на спецификата на обекта на изследване. Очертава се правната и регулаторна рамка в областта на активната корпоративна сигурност. Прави се задълбочен преглед на извършените научни изследвания и използваните практико-приложни методики в предметната област на дисертационния труд. Предложен е целесъобразен инструментариум за анализ и оценка на реални и потенциални заплахи пред индустриалните предприятия. В тази връзка са изведени изследователските хипотези и подходящия статистически инструментариум.

В **глава трета** са представени резултатите от апробирането на проектирания инструментариум, като е доказана неговата адекватност чрез успешната проверка на формулираните изследователски хипотези. За целта са представени резултатите от проведеното емпирично проучване в предприятия, чиято дейност попада в раздел С20 на НКИД - 2008 „Производство на химически продукти“. Анализът на анкетното проучване е „обогатен“ с обобщаване на резултатите от проведените интервюта в областта и представяне на съответните експерти оценки.

В **четвърта глава** се достига „еманацията“ на дисертационния труд, която е заложена в заглавието, а именно: извежда се модел интегрирана система за активно управление на корпоративната сигурност. Това е постигнато чрез извеждане на нейните функции и дейности, представяне на етапите на изграждане и представяне на структурните елементи. Накрая е представена икономическа обосновааност от изграждането на активна система за активно корпоративно управление.

II. Приноси в дисертационния труд на докторант Иванов.

Представената в автореферата справка за приносите отразява основните постижения на докторанта в цялостното изследване по един коректен начин. Това ми дава основания да потвърдя изведените приноси на докторанта. Считам, че най-значимите от тях обогатяват съществуващите теоретични знания и методически постановки в областта на активното управление на корпоративната сигурност. Могат да се посочат четири приноса на дисертационния труд.

Първо, осъществен е критичен анализ на позициите на български и чуждестранни автори, като са допълнени теоретичните аспекти на корпоративната сигурност чрез представяне на хронологичното развитие, предефиниране на основни понятия и пренареждане на елементите от системата за сигурност.

Второ, разработен е методически инструментариум за оценка на реални и потенциални заплахи пред индустриалните фирми, които притежава универсален характер и приложимост.

Трето, на база проведеното проучване, чрез предложената от докторанта методика, са изведени основните заплахи пред функционирането на предприятията от раздел С20 на КИД – 2008 „Производство на химически продукти“.

Четвърто, разработен е модел на система за активна корпоративна сигурност с възможност за адаптиране към различни по размер индустриални предприятия.

Докторантът е публикувал основните резултати от направеното изследване по темата на дисертационния си труд в 1 самостоятелна статия в научно списание и 3 самостоятелни доклада на научни конференции.

Авторефератът е представен във вид, който отговаря на изискванията като отразява в обем от 39 страници съдържанието на дисертацията и постигнатите основни научни и приложни резултати.

III. Въпроси по дисертационния труд.

1. Кои, според докторанта, са основните предимства, които може да се очакват от приложението на модела за активна корпоративна сигурност в индустриалните предприятия? Как използването им ще окаже влияние върху тяхната конкурентоспособност?
2. Един от приносите е универсалния характер на предложения модел и възможността за неговото адаптиране за различни по размер фирми. В тази връзка, възможно ли е моделът да се адаптира към различни сектори на икономиката от НКИД-2008?

Заклучение

Дисертационният труд на докторант Цанко Валентинов Иванов е мащабно изследване на значим и актуален научен и приложен проблем. Изпълнени са поставените изследователските задачи, а основната му цел е постигната. Научно-приложните приноси, обогатяват съществуващи знания в съответната научна област и подпомагат мениджърите и собствениците на индустриални предприятия за въвеждане на система за активна корпоративна сигурност.

Дисертационният труд изцяло отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и вътрешните нормативни документи на Икономически университет - Варна за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

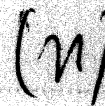
С пълна убеденост давам **положителна оценка на дисертационния труд** на тема „Модел на система за активна корпоративна сигурност на индустриалните

предприятия в Република България” и препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури да присъдят на докторант Цанко Валентинов Иванов образователната и научна степен „доктор”.

06.02.2018 г.

София

Член на Научното жури:

/доц. д-р Радко Радев/

СТАНОВИЩЕ

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ ВАРНА

Вх. № РД 20-179/19.03.2018г.

От: доц. д-р Илиан Иванов Минков
Икономически университет – Варна,
професионално направление 3.8. Икономика,
научна специалност 05.02.18 Икономика и управление (индустрия)
член на Научното жури със заповед № РД - 06-166/29.01.2018 г.
на Ректора на Икономически университет – Варна

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Индустриален бизнес“ в Икономически университет – Варна.

Автор на дисертационния труд: Цанко Валентинов Иванов

Тема на дисертационния труд: Модел на система за активна корпоративна сигурност в индустриалните предприятия в Република България

Докторант Цанко Валентинов Иванов се е обучавал по докторска програма „Индустриален бизнес“ към катедра „Индустриален бизнес“ на Икономически университет – Варна, съгласно Заповед на Ректора на Икономически университет – Варна № РД – 17-528/06.02.2015 г. Обучението е осъществено в редовна докторантура през периода 01.02.2015 г. – 25.01.2018 г.

I. Обща характеристика на дисертационния труд.

Дисертационният труд е в общ обем от 230 страници и в структурно отношение е оформен в увод, четири глави, заключение, списък на използваната литература, включващ 120 научни публикации, 29 юридически и статистически документи и 15 Интернет страници, и четири приложения.

Дисертацията е посветена на актуален и значим за българските предприятия проблем, тъй като в съвременните динамични бизнес условия стопанските организации са изложени на множество рискове и заплахи, произтичащи както от външната, така и от вътрешната за тях среда. Тези заплахи застрашават сериозно конкурентоспособността на компаниите и изискват вземането на мерки за тяхното неутрализиране. В този смисъл едно от значимите предизвикателства пред висшите ръководители е да изградят такава система за сигурност, която да предпазва техните предприятия от традиционни и нововъзникващи заплахи. И докато за традиционните заплахи са налице готови работещи решения, то за други - например заплахите, произтичащи от новите информационни и комуникационни технологии, разкриването

на начини за неутрализирането им е истинско предизвикателства пред мениджмънта. Ето защо заслужава уважение амбициозната цел на докторанта от една страна да разработи практически приложим методически инструментариум за анализ и оценка на реални и потенциални заплахи в индустриалните предприятия, а от друга - да изгради модел на интегрирана система за активна корпоративна сигурност.

Прави впечатление, че темата за корпоративната сигурност отдавна е обект на изследователски интерес от страна на чужди автори, но в България тези изследвания са малко на брой, най-вече поради подценяване на проблемите със сигурността от страна на мениджмънта на компаниите. Това позволява на Цанко Иванов да заеме място в научното пространство със своето изследване фокусирано върху идентифициране на реалните и потенциални заплахи пред българските индустриални предприятия и разкриването на възможности за тяхното неутрализиране. Много добре е подбран и обектът на изследване - предприятията от раздел С 20 по КИД „Производство на химични продукти”, тъй като те са изложени на значителни рискове, в т.ч. инциденти, аварии, катастрофи и др. Тезата, която докторантът защитава, е че изграждането и внедряването на надеждна система за активна корпоративна сигурност се основава на правилното идентифициране на реалните и потенциални заплахи от външната и вътрешната среда на индустриалните предприятия. Считам, че изследователският инструментариум, използван за нейното доказване, е адекватен и подходящ с оглед постигане целите на изследването.

Дефинираните изследователски задачи се реализират от докторанта в рамките на логически издържано и правилно подредено изложение, структурирано в четири глави.

В **Глава Първа** са разгледани теоретичните аспекти на активната корпоративна сигурност, като тук прави впечатление способността на докторанта за критичен анализ на гледните точки на цитираните автори и извеждане на собствени позиции по дискутираните теми. В логически правилен порядък последователно са разгледани въпросите за историческото развитие на сигурността в бизнеса, еволюцията в съдържанието на понятийния апарат по отношение на сигурността, структурата на системата за активна корпоративна сигурност и включените в нея елементи, както и мястото на сигурността в стратегическото и тактическото планиране на фирмите. Самочувствието на докторанта да извява своята позиция по тези въпроси, позволява да се идентифицират научни приноси с теоретичен характер в дисертацията.

Изложението в **Глава Втора** е фокусирано приоритетно върху изграждане методическия инструментариум на изследването. Начинът на структуриране на тази глава е подходящ с оглед на това, че първоначално се поставя фундамента, чрез разглеждане на специфичните характеристики на обекта на изследване и

регулаторната рамка в областта на корпоративната сигурност в България и в чужбина. Впоследствие се анализират предходни изследвания и използваните в тях практико-приложни методики, за да се формира основата на бъдещата методическа рамка. Тази рамка е представена прецизно в третия параграф, като са изведени 38 реални и потенциални заплахи от външната и вътрешната среда на предприятията от раздел С 20 по КИД „Производство на химични продукти”, оказващи влияние върху тяхната сигурност. Формулирани са и три хипотези, изграждащи концептуалния модел на изследването.

В **Глава Трета** са представени резултатите от същинското изследване в дисертационния труд като са направени някои доста интересни констатации, като например че в българските предприятия се омаловажават вътрешноорганизационните проблеми и рискове, а се търсят заплахите преди всичко във външната обкръжаваща среда и др. Това показва, че мениджърите не осъзнават действителните опасности на които са изложени техните предприятия, което рефлектира и върху недостатъчно добре изградените им системи за сигурност. Проверени и доказани са издигнатите изследователски хипотези, като се стига до предположението, че освен доказаните каузални връзки между фактори и резултати, могат да се проследят и допълнителни причинно-следствени връзки между изследваните променливи. В последния параграф са представени резултатите от проведени интервюта с експерти в областта на сигурността, като техните позиции позволяват да се формира основата за последващите предложения за неутрализиране на откритите заплахи.

Глава четвърта има изцяло проектен характер, като е насочена към изграждане на система за активна корпоративна сигурност в индустриалните предприятия. В последователен ред са разгледани въпросите за различните функции и дейности на системата за активна корпоративна сигурност, етапите на нейното изграждане и вътрешната ѝ структура, в зависимост от размера на предприятията. В последния параграф е разгледана икономическата целесъобразност от внедряването на такава система, от гледна точка на възможностите ѝ от една страна да предотвратява загуби, а от друга - да генерира доходи за организацията. В тази глава изпъкват способностите на докторанта да моделира и изгражда структури, което допринася за успешна реализация на основната цел на дисертационния труд.

II. Научни и научно-приложни приноси в дисертационния труд.

Представената в автореферата справка за приносите коректно и реално отразява основните постижения на докторанта в цялостното изследване, което ми дава основание да потвърдя посочените приноси. Според мен научните и научно-приложните приноси в дисертацията могат да се обобщят до:

Първо, на основата на задълбочен критичен анализ на позициите на голям брой български и чуждестранни изследователи са обогатени теоретичните постановки в областта на корпоративната сигурност, в т.ч хронологично развитие, дефиниции на понятията, както и място на различните елементи в системата за сигурност.

Второ, разработен е методически инструментариум за оценка на реални и потенциални заплахи пред индустриалните предприятия с универсална приложимост във всички сектори на индустрията.

Трето, на базата на изградената методика е осъществено проучване на съществуващото ниво на сигурност в предприятията от раздел С20 на КИД 2008 „Производство на химични продукти“ като са изведени основните заплахи пред тяхното функциониране.

Четвърто, разработен е модел на система за активна корпоративна сигурност с възможност за адаптирането му към различни по размер индустриални предприятия.

Докторантът е публикувал основните резултати от направеното изследване по темата на дисертационния си труд в 2 самостоятелни статии в научни списания (1 статия е публикувана на английски език) и 2 самостоятелни доклада на научни конференции.

Авторефератът е представен във вид, който отговаря на изискванията като отразява в обем от 40 страници съдържанието на дисертацията и постигнатите основни научни и приложни резултати.

III. Въпроси по дисертационния труд.

1. Да се уточни защо индустриалният контрашпионаж спада към активните мерки на системата за сигурност на индустриалното предприятие?
2. Каква е ролята на производствения отдел в осигуряването на функцията по сигурност, имайки предвид, че близо 40% от респондентите заявяват, че са представители на микро или малки предприятия?

Заклучение

Дисертационният труд на докторант Цанко Иванов е мащабно изследване на значим и актуален научен и приложен проблем. Изследователските задачи поставени в него са изпълнени, а основната му цел е постигната. Научно-приложните приноси, съдържащи се в дисертацията, обогатяват съществуващите знания в областта на сигурността и дават готови решения за нейното осигуряване на фирмено равнище.

Дисертационният труд изцяло отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и вътрешните нормативни документи на Икономически университет - Варна за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

С пълна убеденост давам **положителна оценка на дисертационния труд** на тема „Модел на система за активна корпоративна сигурност в индустриалните предприятия в Република България” и препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури да присъдят на докторант Цанко Валентинов Иванов образователната и научна степен „**доктор**”.

19.03.2018 г.
Варна

Член на Научното жури:

/доц. д-р Илиан Минков/